УДК 339
Козицька Г.В.
канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька Політехніка»

ФУНКЦІЇ ЦИФРОВОЇ ВАЛЮТИ У СУЧАСНОМУ СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

За даними сайту Coinmarketcap наразі існує 2391 видів цифрових валют, з яких 871 мають капіталізацію понад 1 мільйон доларів за даними [1]. Кожна з них була створена з різними метою: одні спрямовані на створення нового, зручного засобу платежу для витіснення традиційних валют; інші націлені на створення нової платіжної системи для спрощення транскордонних платежів; окремі функціонують як умовні розрахункові одиниці в межах блокчейн-платформ; деякі використовуються для залучення коштів за допомогою ICO; і, з рештою є й такі, які в дійсності являють собою фінансові піраміди або шахрайські схеми.

На даний час криптовалюти можуть виконувати ряд функцій, зокрема: виступати платіжною системою, засобом платежу, використовуватися в якості одиниці розрахунку на блокчейн платформі та інструменту залучення капіталу.

Зі зростанням інтересу до цифрових валют повсякчас відбувається розширення асортименту товарів та послуг, які можна придбати за допомогою цих цифрових активів поза сферою тіньового господарювання. Продавці тепер мають можливість приймати криптовалюту в оплату безпосередньо на свої криптовалютні гаманці або через спеціальні платіжні шлюзи, що автоматично конвертують окремі види цифрових валют у фіатну валюту і надсилають отримані гроші на їхні розрахункові (банківські) рахунки у доларах. Саме другим варіантом користуються великі компанії, такі як Microsoft, AirBaltic, Virgin Galactic, Expedia.com, KFC Canada, регіональні підрозділи PricewaterhouseCoopers (PWC), та ін.

Слід зауважити, що існує ряд послуг, отримати які можна виключно через оплату цифровою валютою. Зокрема, наявність криптовалюти дає можливість її власникові брати участь у ICO (Initial Coin Offering) та створювати нові криптовалюти або токени.

Серед найпопулярніших криптовалют, які зараз дозволяють оплачувати товари та послуги, варто виділити Bitcoin та Ethereum. Також існують відгалуження (форки) цих криптовалют, які теж користуються певним попитом: Bitcoin Cash, Litecoin, Bitcoin SV і Ethereum Classic. Цифрові валюти Monero, Dash та Zcash, зорієнтовані на забезпечення більшої анонімності транзакцій, ніж Bitcoin і Ethereum та широко використовуються у сферах, де є важливою конфіденційність операцій.

Важливо відзначити, що на даний час розвинені країни не встановлюють обмежень або заборон щодо використання криптовалют в якості засобу платежу. На відміну від фіатних грошей, які обов'язково приймаються продавцем для оплати товарів та послуг, оскільки є офіційними засобами платежу, криптовалюти використовуються в якості договірних засобів платежу.

Деякі цифрові валюти виступають в ролі платіжної системи. Наприклад проекти Ripple (XRP) та Stellar (XLM) мають на меті створення конкурентоздатних платіжних систем, здатних замінити такі відомі сервіси, як SWIFT, Visa, Mastercard, PayPal та інші. У рамках своїх розподілених реєстрів Ripple та Stellar використовують власні токени XRP та XLM (lumen), які виконують суто технічну функцію посередницького інструменту між різними реальними валютами. Це дозволяє спростити та прискорити міжнародні фінансові транзакції, зменшивши час та вартість їх обробки порівняно з традиційними платіжними системами. До переваг таких платіжних систем також відносять: зниження витрат часу, завдяки мінімізації посередників; забезпечення конвертації за більш конкурентоспроможними курсами.

З правової точки зору проекти Ripple та Stellar вписуються у вже існуюче нормативно-правове поле з регулювання банківської діяльності, електронних грошових коштів та платіжних інститутів.

Криптовалюта як одиниця розрахунків на блокчейн платформі. У 2014 році була запущена криптовалюта Ethereum, яка відзначилася важливим інноваційним елементом, а саме, підтримкою смарт-контрактів – спеціальних комп'ютерних алгоритмів, що автоматизовано виконують передачу інформації при виникненні заздалегідь визначених подій. Протокол Ethereum значно розширив можливості цифрових валют і сприяв новому етапу у розвитку світової економіки, дозволяючи створювати розширення на основі блокчейну.

Цільове призначення таких «надбудов» може бути різним. У таких системах цифрова валюта використовується у якості технічної розрахункової одиниці для забезпечення передачі інформації та функціонування вбудованих додатків..

IOTA є зразковим прикладом криптовалюти, яка має конкретне технічне призначення. Мета проекту IOTA полягає у створенні ефективної та захищеної системи для обміну інформацією в рамках Інтернету речей (IoT). У 2017 році IOTA відкрила ринок даних, на якому користувачі можуть продавати або купувати інформацію, зібрану датчиками розумних пристроїв. Оплата за цю інформацію здійснюється за допомогою криптовалюти IOTA. Таке застосцвання IOTA на ринку даних відображає його специфічне використання як засобу платежу в межах конкретної технічної задачі.

Криптовалюта як інструмент залучення капіталу (фандрайзинг).

На даний час переважна більшість криптовалют супроводжується процедурою первинної пропозиції токенів (ICO), яка спрямована на залучення коштів для реалізації конкретного проекту чи стартапу. ICO надає можливість інвесторам придбати токени нової криптовалюти на етапі її запуску.

Популярною платформою для проведення ICO є Ethereum. Більшість ICO проводяться на базі Ethereum, і ця платформа виступає основним блок-

чейном для створення та розповсюдження токенів. Інші платформи, такі як Waves та Stellar, також використовуються для проведення ICO, але їх частка є значно меншою порівняно з Ethereum.

Здійснення ICO може займати від одного дня до кількох місяців, і токени, які випускаються під час ICO, можуь мати різні властивості, часто відмінні від традиційних акцій. Зазвичай виділяють три основних типи токенів: платіжні (криптовалюти), цифрові цінні папери (security tokens) та utility-токени для внутрішніх розрахунків у сервісі.

В таблиці 1 представлено класифікацію 5 найбільших за обсягом капіталізації криптовалют, відповідно до визначених функцій.

Таблиця 1.1 – Класифікація криптовалют за функціями*

Назва криптовалюти	Функції криптовалюти			
	засіб платежу	платіжна система	одиниця розрахунку на блокчен платформі	інструмент залученя капіталу
Bitcoin	+	+	+	
Ethereum	+	+	+	+
XRP		+	+	+
Tether	+		+	+
Bitcoin Cash	+	+		

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Отже, проведений аналіз дозволив дійти висновку, що на сучасному етапі розвитку світової економіки цифрові валюти здатні виконувати наступні функції: виступати в якості засобу платежу, платіжної системи, одиницею розрахунків на бдокчейн платформі, інструментом залучення капіталу. Найбільший обсяг функцій, що реалізуються є притаманним для таких криптовадют як: Ethereum, Bitcoin, XRP, Binance Coin та Stellar.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. CoinMarketCap. URL: https://coinmarketcap.com/ru/currencies/bitcoin/